

Advokat Helge Skogseth Berg
Lynx Advokatfirma DA

Deres ref

Vår ref
14/6450-40

Dato
19. desember 2019

Svar på anmodning om omgjøring av Fylkesmannen i Oslo og Viken sitt vedtak av 11. november 2019 - Rammetillatelse for riving av Akersgaten 44 (Y-blokken)

Vi viser til ditt brev av 15. november 2019 på vegne av Fortidsminneforeningen, Oslo Arkitektforening og Arkitektenes Landsforbund. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er bedt om å omgjøre Fylkesmannen i Oslo og Viken sitt vedtak av 11. november 2019 etter forvaltningsloven (fvl.) § 35 andre ledd jf. første ledd bokstav c).

AVGJØRELSE

Kommunal- og moderniseringsdepartementet tar ikke til følge anmodning om omgjøring av Fylkesmannen i Oslo og Viken sitt vedtak av 11. november 2019. Fylkesmannens vedtak er gyldig.

Bakgrunnen for saken

Saken har en lang og omfattende bakgrunn. Departementet vil i det i følgende gjengi de viktigste hovedtrekkene.

Terrorangrepet 22. juli 2011

Terrorangrepet 22. juli førte til store ødeleggelser i Regjeringskvartalet. Cirka 100 000 m² bygningsmasse ble helt eller delvis ødelagt. H-blokken, Y-blokken, S-blokken og R4 var blant bygene som ble påført betydelige skader.

Forut for terrorangrepet var store deler av regjeringskvartalet foreslått fredet gjennom arbeidet med landsverneplan for statens kulturhistoriske eiendommer.¹ Terrorangrepet førte til at det videre arbeidet med verneplan for regjeringsbygningene, ble stilt i bero.²

Konseptvalgutredning og statlig reguleringsplan

Statsbygg ble 21. oktober 2011 gitt i oppdrag å vurdere spørsmålet om spredt eller samlet lokalisering av regjeringsbyggene.³ Statsbygg foreslo samlet lokalisering. I pressemelding fra januar 2012 følger det bl.a. at det skal utarbeides statlig reguleringsplan for nytt regjeringskvartal.⁴

Fremleggelse av konseptvalgutredning

Konseptvalgutredning for fremtidig regjeringskvartal ble publisert i juni 2013. Utredningen var utarbeidet av den uavhengige konsulentgruppen Metier, Opak og LPO arkitekter. Utredningen inneholdt forslag til fem ulike alternativer til gjenreisning av regjeringskvartalet. Ring 1 ble vurdert å utgjøre en sikkerhetsmessig utfordring for det nye regjeringskvartalet. Som følge av dette, sammenholdt med at Y-blokken ligger utsatt til, ble det anbefalt å rive de fire mest skadde byggene, deriblant Y-blokken.⁵

Fremleggelse av kvalitetssikringsrapport

Dovre Group og Transportøkonomisk institutt overleverte kvalitetssikringsrapporten "Fremtidig regjeringskvartal" i februar 2014. Det følger av rapporten at bevaring av Høyblokken og Y-blokken er mulig, men den samfunnsøkonomiske kostnaden ved bevaring er trolig høyere enn antatt i konseptvalgutredningen fra 2013. I tillegg vil eventuell bevaring av Høyblokken og Y-blokken kunne føre til utfordringer med hensyn til samlokalisering over lang tid.⁶

Høringsmøte om fremtidig regjeringskvartal

Det ble gjennomført høringsmøte 18. mars 2014 om nytt regjeringskvartal, hvor ulike fagmiljøer, næringsdrivende og andre ble invitert til å gi sine synspunkter både på utredningene som var lagt frem, og hvilke hensyn som skal vektlegges når regjeringen skal fatte sine beslutninger.⁷

Valg av konsept

I pressemelding 25. mai 2014 informerte regjeringen om at det er besluttet å velge [konsept øst](#), som bl.a. innebærer samling av alle departementene unntatt Forsvarsdepartementet. Konseptet innebærer bevaring av Høyblokken. Riksantikvaren uttalte i [pressemelding](#) samme dag:

¹ En landsverneplan er en oversikt over verneverdige eiendommer og en historisk oversikt over en offentlig sektor. Landsverneplan danner grunnlag for eventuell forskriftsfredning i henhold til kulturminneloven.

² Jf. brev av 4. juni 2012 fra FAD

³ Regjeringskvartalet: Føringer for videre arbeid

⁴ Pressemelding av 26. januar 2012 med dokumenter

⁵ Artikkel på regjeringen.no publisert 17. februar 2014 – [lenke til dokumenter](#)

⁶ Pressemelding av 17. februar 2014 – Anbefaler konsentrert utbygging i regjeringskvartalet

⁷ Artikkel på regjeringen.no 24. april 2014 – Møte om fremtidig regjeringskvartal 18. mars 2014

Vi er glade for at Høyblokka blir stående, og at våre råd om de kulturhistoriske verdiene ved bygningen har blitt lyttet til, sier riksantikvar Jørn Holme.

Statsbygg gitt oppdrag med å lage statlig reguleringsplan

Statsbygg fikk juni 2014 i oppdrag å starte arbeidet med statlig reguleringsplan. De fikk også i oppdrag å utarbeide rom- og funksjonsprogram for nytt regjeringskvartal.

Høring og fastsettelse av forslag til planprogram

Forslag til planprogram ble sendt på høring og offentlig ettersyn tidlig i 2015, og fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 13. juni 2016.

Gjennomføring av idéfase

Våren 2015 ble det gjennomført en idéfase. Denne ble organisert som parallelle oppdrag til seks tverrfaglige arkitekt- og planlegger-team, og en studentgruppe fra Arkitektur- og designhøgskolen, som alle utarbeidet forslag til hvordan det nye regjeringskvartalet kunne etableres på Hammersborg. En evalueringskomité gjennomgikk arbeidet, og den avga sin rapport i juni 2015. Forslagsstillerne presenterte forslagene på et åpent møte. På bakgrunn av innspillene utarbeidet Statsbygg et byformforslag som ble presentert på en utstilling i oktober 2015, med mulighet for innspill. Innspillene og synspunktene ble tatt med inn i Statsbyggs arbeid med forslag til reguleringsplan med konsekvensutredning.

Høring og offentlig ettersyn av statlig reguleringsplan

Forslag til statlig reguleringsplan ble sendt på høring og til offentlig ettersyn i perioden 28. juni til og med 31. oktober 2016. Forslag til planprogram og planbeskrivelse med konsekvensutredning var lagt ved.⁸ Konsekvensutredningens delutredning om kulturminner og kulturmiljø redegjør for de negative konsekvensene av at Y-blokken rives. Planforslaget var offentlig tilgjengelig i Høyblokken. Det ble under høringsperioden gjennomført et åpent møte og egne møter med berørte aktører. Det kom inn 180 innspill til forslaget, hvorav 150 handlet om bevaring av Y-blokken. Innspillene er gjennomgått i vedtaket om reguleringsplan. Riksantikvaren foreslo å gjøre Y-blokken om til en C-blokk, hvor bare den nordlige fløyen over Ring 1 rives.

Oslo kommunes uttalelse til reguleringsplanen

Bystyret i Oslo behandlet forslag til reguleringsplan i møte 26. oktober 2016, [sak 293](#). Det følger av denne at kommunen *"støtter hovedgrepet i forslag til reguleringsplan for nytt regjeringskvartal. Det synes best for byen at nybyggene legges mellom Grubbegata og Møllergata og at åpenhet, demokrati og tilgjengelighet er viktige førende premisser for planarbeidet"*. Videre uttaler kommunen at de ikke har *"grunnlag for å bestride vurderinger som er gjort av ansvarlige sikkerhetsmyndigheter, og aksepterer derfor rivning."*

⁸ Statlig reguleringsplan med konsekvensutredning – planprogram med konsekvensutredning av [13. juni 2016](#) – og planbeskrivelse med konsekvensutredning datert [24. juni 2016](#)

Departementet vedtar statlig reguleringsplan

Departementet fattet 10. februar 2017 vedtak om statlig reguleringsplan for nytt regjeringskvartal.⁹

Stortingsmelding om regjeringskvartal

Regjeringen la 10. april 2019 frem stortingsmelding om nytt regjeringskvartal, [Meld. St. 21 \(2018-2019\)](#). Stortinget behandlet meldingen 18. juni 2019, se [Innst. 382 S \(2018-2019\)](#).

I forbindelse med behandlingen av meldingen, fremmet Sosialistisk Venstreparti forslag om å gjøre om Y-blokken til en C-blokk. Forslaget ble nedstemt med 9 mot 90 stemmer.¹⁰

Rammetillatelse til riving og beslutning om utsatt iverksetting

Statsbygg søkte 20. desember 2018 om rammetillatelse for riving av Akersgaten 44 (Y-blokken). Oslo kommune innvilget i vedtak av 5. juli 2019 rammetillatelse. Kommunens vedtak ble påklaget til Fylkesmannen i Oslo og Viken.

I brev av 30. august 2019 besluttet kommunen å innvilge utsatt iverksetting av rammetillatelsen til endelig avgjørelse forelå.

Fylkesmannens behandling av klage på rammetillatelse

Fylkesmannen i Oslo og Viken stadfestet i vedtak av 11. november 2019 rammetillatelsen.

Anmodning om omgjøring av Fylkesmannens vedtak av 11. november

I brev av 15. november ber du departementet omgjøre Fylkesmannens vedtak av 11. november 2019. Det er vist til fvl. § 35 andre ledd jf. første ledd bokstav c), som regulerer adgangen til å omgjøre ugyldige vedtak. Som grunnlag for ugyldighet, viser du til at riving av Y-blokken er i strid med internasjonale konvensjoner.

Du peker også på at vedtaket er ugyldig uavhengig av folkerettslige regler. Det uttales at Y-blokken gjennom (forslag til) landsverneplan har fått vernestatus kategori 1, hvilket vil si fredning etter kulturminneloven. Det eneste gjenværende element i forbindelse med landsverneplanen i 2011, er oversendelse av plan til Riksantikvaren for utferdigelse av forskrift i samsvar med plan. Fredningsprosessen er ikke avsluttet, og du hevder at Riksantikvarens godkjenning derfor er nødvendig for at tillatelse til riving skal være gyldig. Du hevder videre at en eventuell godkjenning av Riksantikvaren i seg selv vil være konvensjonsstridig.

Departementet orienterte deg i brev av 20. november at omgjøringsbegjæringen ville bli tatt under behandling.

⁹ [Vedtak av statlig reguleringsplan for nytt regjeringskvartal](#) (regjeringen.no)

¹⁰ Oversikt over [voteringsresultater](#)

Departementets behandling av anmodning om utsatt iverksetting av rammetillatelse

I ditt notat av 8. november og brev av 15. november til Fylkesmannen har du bedt om utsatt iverksetting av Fylkesmannens vedtak frem til departementet har behandlet saken.

Fylkesmannen oversendte dokumentene til departementet 27. november. Departementet avslo kravet om utsatt iverksetting ved brev 29. november.

Departementets vurdering

1. Departementets adgang til å omgjøre reguleres av fvl. § 35

Fylkesmannen er delegert myndighet til å avgjøre klagesaker etter plan- og bygningsloven. Ved behandling av klage på rammetillatelse er klageinstansens prøving i det vesentligste avgrenset til å vurdere om det aktuelle tiltaket er i tråd med lov og gjeldende reguleringsplan. Fylkesmannens vedtak av 11. november bygger på forutsetningen at reguleringsplanen som ligger til grunn, er gyldig. Vedtak fattet av Fylkesmannen er endelig.

Som overordnet forvaltningsorgan har Kommunal- og moderniseringsdepartementet en viss adgang til å omgjøre vedtak i medhold av fvl. § 35. Det aktuelle omgjøringsgrunnlaget som er påberopt i denne saken, er fvl. § 35 andre ledd jf. første ledd bokstav c, som gir adgang til å omgjøre ugyldige vedtak. Departementet skal i denne saken ta stilling til om det foreligger feil ved Fylkesmannens vedtak som tilsier ugyldighet. Det sentrale spørsmålet er gyldigheten av reguleringsplanen, og om denne er i strid med internasjonale konvensjoner og kongelig resolusjon av 15. mai 2006.

2. Grunnen til at departementet behandler omgjøringsbegjæringen

Forvaltningsloven § 35 annet ledd gir departementet mulighet til å behandle en omgjøringsbegjæring selv om vi ikke er rettslig forpliktet til det.

I denne saken har departementet funnet grunn til å behandle anmodningen. Det er to grunner til det. For det første er det gjort gjeldende at reguleringsplanen er i strid med internasjonale konvensjoner. Fylkesmannen har ved sin klagebehandling ikke kompetanse til å prøve gyldigheten av planen. Det er derfor av betydning at departementet behandler denne innsigelsen for å få avklart forholdet til statens folkerettslige forpliktelser. For det andre er dette en sak som har vakt engasjement og betyr mye for mange.

Departementets behandling av omgjøringsbegjæringen innebærer derimot ikke full prøving av alle sider av saken.

3. Kommunal- og moderniseringsministeren er habil til å vurdere omgjøringsbegjæringen

I omgjøringsbegjæringen har du bedt om at det vurderes om statsråden og Kommunal- og moderniseringsdepartementet er habil til å behandle spørsmålet om omgjøring. Det er senere avklart at habilitetsinnsigelsen knytter seg til statsråden og departementets avledede inhabilitet.

Departementet la frem spørsmålet for Justisdepartementets lovavdeling. Lovavdelingen har i brev av 28. november 2019 konkludert med at statsråden er habil til å behandle omgjøringsbegjæringen. Kopi av lovavdelingens vurdering ble sendt deg i brev av 28. november. Som det fremgår av brevet, mener vi at KMD er habile til å behandle omgjøringsbegjæringen.

I ditt brev 28. november gir du uttrykk for at Lovavdelingens vurdering av statsrådens habilitet ikke er treffende. Det pekes på at gyldigheten av rammetillatelsen hviler direkte på om statlig plan er gyldig, og at departementet skal ta stilling til om planen som departementet selv har utarbeidet, er gyldig. Du mener dette innebærer i seg selv et betydelig spenningsforhold for personell i det samme departement.

Departementet kan ikke se at forholdene som du tar opp, endrer vurderingen av statsrådens og departementets habilitet.

4. Reguleringsplanen er ikke i strid med internasjonale konvensjoner eller kongelig resolusjon av 15. mai 2006

4.1. Innledning

Nødvendigheten og konsekvensene av å rive Y-blokken er grundig utredet og vurdert i prosessen som ledet frem til vedtakelsen av den statlige reguleringsplanen, se i den forbindelse [Planbeskrivelse med konsekvensutredning](#)¹¹ og særlig punkt 4.1 om sikkerhet. Vi viser også til departementets omtale i reguleringsvedtaket:

Spørsmålet om bevaring og gjenbruk av bygningene i regjeringskvartalet ble drøftet både i konseptvalgutredningen og i den etterfølgende kvalitetssikringen. Det var både sikkerhetsmessige forhold og hensynet til mulighetene for å utvikle et effektivt og kompakt regjeringskvartal som lå til grunn for regjeringens beslutning om å rive Y-blokken. Verdiene knyttet til bygningene i regjeringskvartalet var på tidspunktet for regjeringens beslutning godt kjent [...] Basert på sikkerhetsmessige vurderinger som er utført av Forsvarsbygg frarådes det å legge bygninger med departementsfunksjoner over Ring 1, selv etter senkning og forsterkning. Det stilles også krav til sideveis avstand fra Ring 1 til bebyggelse i regjeringskvartalet. Det kan på denne bakgrunnen ikke hevdes at de sikkerhetsmessige forutsetningene for å beslutte å rive Y-blokken er endret. De negative konsekvensene av at Y-blokken rives er redegjort for i konsekvensutredningens delutredning om kulturminner og kulturmiljø. [...] Samlet vurderes konsekvensene av å rive Y-blokken som meget store, men konsekvensene vurderes å bli mindre dersom de integrerte kunstverkene kan håndteres på en måte som gjør at verkene isolert sett blir bevart og integrert i det nye regjeringskvartalet. [...]

Departementet bemerker videre at det ikke foreligger plikt til å utrede alternativer som ikke er aktuelle.¹² Som det følger av bl.a. konsekvensutredningen, er riving av Y-blokken nødvendig

¹¹ Se kapittel 2.4.3 Trafikale forhold, kapittel 3.2.2 Kulturminner, kulturmiljø og symbolverdier, kapittel 7.5.4. Konsekvensvurdering og Kap. 7.8.4 Konsekvensvurdering:

¹² Se NOU 2003:14 side 254-255

for å ivareta hensynet til sikkerhet. Y-blokken er fundamentert på lokket over Ring 1. Det er ikke mulig å senke Ring 1 uten å rive Y-blokken. Uten senking av Ring 1 og riving av Y-blokken, er det ikke mulig å gjennomføre det valgte konseptet, dvs. konsept øst. Dette vil igjen kreve at arbeidet med å planlegge regjeringskvartalet må starte på nytt.

4.2. Europarådets konvensjon om vern av Europas faste kulturminner (Granada-konvensjonen)

I begjæringen om omgjøring viser du for det første til Europarådets konvensjon om vern av Europas faste kulturminner av 3. oktober 1985 («Granada-konvensjonen») artikkel 10 nr. 3, som lyder slik i norsk oversettelse:

Hver enkelt part forplikter seg til å vedta en integrert bevaringspolitikk som: ...

3. gjør bevaring, fremme og forbedring av faste kulturminner til et viktig element i kultur-, miljø- og planleggingspolitikken;

Det blir hevdet at det vil være i strid med plan- og bygningsloven § 3-1 hvis en statlig reguleringsplan direkte motvirker konvensjonen.

Departementet bemerker at konvensjonen ikke er en del av norsk rett som sådan. Ved eventuell motstrid går norsk rett foran, jf. blant annet Rt-2007-234 (Kongsberg kommune).¹³ Konvensjonen er likevel ikke uten betydning. For det første bygger norsk rett på presumsjonsprinsippet, som går ut på at norsk rett så langt som mulig skal tolkes i samsvar med statens folkerettslige forpliktelser. Plan- og bygningsloven § 3-1 fjerde ledd sier dessuten at planer «skal bidra til å gjennomføre internasjonale konvensjoner og avtaler innenfor lovens virkeområde». I forarbeidene til denne lovbestemmelsen står det at den er ment *"å markere at Norge har internasjonale forpliktelser på felter som omfattes av plan- og bygningsloven, og at mange av disse forpliktelsene må ivaretas helt eller delvis gjennom denne loven og praktiseringen av den."*¹⁴ Departementet legger til grunn for sin vurdering at planmyndighetene med dette skal ta hensyn til Norges folkerettslige forpliktelser, inkludert Granada-konvensjonen, når planer skal vedtas.

Dokumentene utarbeidet i forbindelse med reguleringsplanen behandler ikke direkte forholdet til Granada-konvensjonen. Det er heller ikke et krav etter artikkel 10 nr. 3. Departementet peker på at staten iht. artikkel 10 nr. 3 er forpliktet til *«å vedta en integrert bevaringspolitikk som gjør bevaring ... av faste kulturminner til et viktig element i kultur-, miljø- og planleggingspolitikken»*. Forpliktelsene som følger av Granada-konvensjonen generelt, er innarbeidet i blant annet kulturminneloven.¹⁵ Plan- og bygningsloven § 3-1 fjerde ledd er også et ledd i gjennomføringen av forpliktelsene etter konvensjonen, herunder artikkel 10 nr. 3.

¹³ Se avsnitt 54

¹⁴ jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) side 181

¹⁵ Se NOU 2002:1 Fortid former framtid kapittel 13.1.2.1: *"Intensjonene i Granada-konvensjonen og Malta-konvensjonen er innarbeidet i norsk vernepolitikk og lovgivning."*

Departementet kan ikke se at det er grunnlag for å hevde at reguleringsplanen er i strid med Granada-konvensjonen artikkel 10 nr. 3. Den stiller ikke detaljerte krav til at *alle* kulturminner bevares. Reguleringsplanen ivaretar forpliktelsene som følger av traktatbestemmelsen ved at kunstverkene i Y-blokken skal tas vare på og gis en ny plassering i det nye regjeringsskvartalet. Se i den forbindelse [reguleringsbestemmelsene](#) § 3.3.1 Krav i forbindelse med rivesøknad:

Ved rammesøknad for riving av Y-blokken skal det foreligge en teknisk plan for hvordan den integrerte kunsten i Y-blokken kan tas vare på.¹⁶

Departementet viser også til at flere av bygningene, deriblant Høyblokken, blir bevart og at eventuelle tiltak skal utformes i samråd med kulturminnemyndighetene, se reguleringsbestemmelsene § 10 Hensynssoner.

4.3. FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK)

I begjæringen om omgjøring hevder du for det andre at reguleringsplanen, herunder riving av Y-blokken, er i strid med FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK) artikkel 15 nr. 1 bokstav a og artikkel 15 nr. 2. Den aktuelle konvensjonen er gjort om til norsk lov gjennom lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) 21. mai 1999 nr. 30 § 2 nr. 2.

Departementet kan ikke se at det foreligger brudd på ØSK artikkel 15. Dens første og andre ledd lyder slik i norsk oversettelse:

1. Konvensjonspartene anerkjenner retten til for enhver til:
 - a. Å delta i det kulturelle liv,
 - b. Å nyte godt av vitenskapens fremskritt og anvendelse av disse,
 - c. Å nyte godt av beskyttelse av de åndelige og materielle interesser som stammer fra ethvert vitenskapelig, litterært eller kunstnerisk verk som han er opphavsmann til.
2. De tiltak som skal iverksettes av konvensjonspartene for å oppnå den fulle virkeliggjørelse av denne rettighet, skal omfatte slike tiltak som er nødvendige for å bevare, utvikle og utbre vitenskap og kultur.

Det følger av ordlyden i artikkel 15 nr. 1 bokstav a at norske myndigheter – herunder departementet – er pålagt å «anerkjenne» retten for den enkelte til «å delta i det kulturelle liv». Artikkel 15 nr. 2 forplikter statene til å iverksette tiltak som er «nødvendige for å bevare, utvikle og utbre vitenskap og kultur». Dette er forpliktelser som norske myndigheter oppfyller gjennom en lang rekke tiltak ved lovgivning på kulturfeltet, og gjennom en rekke andre virkemidler. Verken artikkel 15 nr. 1 bokstav a eller artikkel 15 nr. 2 forplikter departementet (eller andre) til å sørge for at Y-blokken vernes. Anførselen om brudd er løsrevet fra bestemmelsens ordlyd. Uten at det har vært avgjørende, legger departementet til at heller

¹⁶ [Teknisk plan for flytting av integrerte kunstverk](#) ble sendt kommunen 20. desember 2018, i forbindelse med søknad om rammetillatelse. Det er også laget [plan for midlertidig plassering](#) av "Fiskerne" og "Måken"

ikke FN-komiteen for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK-komiteen) i sine uttalelser har gitt noen tilslutning til din rettsoppfatning.

Departementet legger til at vi ikke kan se at avsnitt 49 i ØSK-komiteens uttalelse om artikkel 15 nr. 1 bokstav a gir grunnlag for å innfortolke en plikt til generell beskyttelse av kulturarv eller kulturhistoriske bygninger.¹⁷ Y-blokken med sin integrerte kunst besitter utvilsomt viktige verneverdier. Dette er vurdert og tatt hensyn til i planprosessen, og det har – som nevnt tidligere – vært lagt opp til en bred konsultasjonsmulighet i den forbindelse. Den integrerte kunsten i Y-blokken skal tas vare på, og få en ny plassering i regjeringskvartalet.

Anførselen din om straffeloven § 242 andre ledd, som omhandler straff for bruk og skade av kulturminner i væpnet konflikt, endrer ikke departementets konklusjon.¹⁸ For det første er norsk straffelov uten betydning som tolkningsfaktor ved fastleggelsen av innholdet i ØSK artikkel 15, jf. artikkel 2. For det andre gjelder § 242 andre ledd kun i væpnet konflikt, hvilket klart nok ikke er tilfelle i denne saken.

Vi kan heller ikke se at din anførsel om Europarådets rammekonvensjon om kulturarvens verdi for samfunnet (Faro-konvensjonen) og Verdenserklæringen om menneskerettigheter, gir grunnlag for endring av departementets konklusjon.

4.4. Forslaget til landsverneplan fra 2011 og kongelig resolusjon av 15. august 2006

Du viser i omgjøringsbegjæringen til at Y-blokken fikk vernestatus kategori 1 i forbindelse med utarbeidelsen av forslag til landsverneplan i 2010/2011. Siden prosessen med fredning ikke ble fullført, hevder du at godkjenning fra Riksantikvaren er nødvendig for at riving skal være gyldig. Du hevder videre at en eventuell godkjennelse av rivingen fra Riksantikvaren i seg selv kan være konvensjonsstridig.

Departementet kan heller ikke se at denne anførselen kan føre frem. Kongelig resolusjon av 15. august 2006 – som du viser til – inneholder bestemmelser om utarbeidelse av landsverneplaner og forvaltningsplaner. Det er ikke gitt bestemmelser som stiller krav til godkjenning fra Riksantikvaren for å kunne iverksette ulike tiltak. Det er først når et byggverk er formelt fredet, at det inntreffer forbud mot riving. Dette følger imidlertid av kulturminneloven § 15, se også retningslinjene til kongelig resolusjon punkt 3.1.4:

For alle bygninger som er freda med heimel i kulturminneloven er det eit generelt forbod mot tiltak som kan motverke formålet med fredinga. Det er ikkje lov å rive, flytte, påbyggje eller endre freda bygningar og/eller anlegg. Det er heller ikkje lov å endre material eller fargar, eller gjere andre endringar som går lenger enn vanleg vedlikehald. (vår understreking)

Det forelå i 2011 et *forslag* til landsverneplan. Arbeidet med den delen av planen som omhandler regjeringsbygningene, ble stilt i bero etter terrorangrepet 22. juli 2011. Den

¹⁷ General Comment No. 21 (2009): Right of everyone to take part in cultural life (art. 15, para. 1 (a), of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights)

¹⁸ Bestemmelsen er ment å dekke forpliktelsene etter annen tilleggsprotokoll til Haagkonvensjonen om beskyttelse av kulturverdier i tilfelle av væpnet konflikt artikkel 15 nr. 1 bokstav b.

praktiske konsekvensen av dette er at regjeringskvartalet, herunder Y-blokken, ikke ble formelt forskriftsfredet etter kulturminneloven § 22a. Riving av Y-blokken krever derfor ikke godkjenning fra Riksantikvaren. Tilsvarende er også lagt til grunn av Klima- og miljøministeren i [svar av 9. desember 2019](#) på skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Une Bastholm.

Departementet konkluderer etter dette med at Kongelig resolusjon av 15. august 2006 ikke innebærer at forslag til landsverneplan kan likestilles med formell fredning. En godkjenning av rivingen fra Riksantikvaren vil heller ikke være konvensjonsstridig, jf. redegjørelsen over.

5. Konklusjon: Det er ikke grunnlag for å omgjøre Fylkesmannens vedtak av 11. november 2019

Ved utarbeidelsen av reguleringsplanen har planmyndighetene foretatt en grundig avveining av hensynet til sikkerhet opp mot vern av kulturminner. De faglige og politiske vurderingene er underlagt forvaltningens frie skjønn. På bakgrunn av gjennomgangen ovenfor, mener vi at det verken foreligger brudd på internasjonale konvensjonsforpliktelser eller kongelig resolusjon av 15. august 2006, jf. kulturminneloven § 22a. Reguleringsplanen er gyldig.

Fylkesmannen har i vedtak av 11. november 2019 vurdert at rammetillatelsen er i tråd med statlig reguleringsplan vedtatt 10. februar 2017. Etter en gjennomgang av Fylkesmannens vedtak, kan vi ikke se at dette inneholder slike feil at det er ugyldig og kan omgjøres etter fvl § 35 andre ledd jf. første ledd bokstav c).

Vi minner avslutningsvis om at avgjørelse om ikke å etterkomme anmodning om omgjøring, er en prosessledende beslutning. Det er ikke klagerett på beslutningen.

Med hilsen

Karen Marie Glad Visnes (e.f.)
avdelingsdirektør

Else-Karin Øvernes
Utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Oslo kommune - Plan- og bygningsetaten
Statsbygg